

Arjan Peters

**Lat is
hoog
over**

2018 Prometheus Amsterdam

Kolkende tribunes

Het spel zal negentig minuten duren, met een korte rust na de vijfenveertigste minuut. Na de rustperiode verwisselen de elftallen op het veld van plaats. Bij winderig weer is het daarom voordeliger de eerste helft met nog frisse krachten tegen de wind in te spelen.

Veel meer hoef je niet te weten om te kunnen genieten van de mooiste interland die in Moskou is gespeeld, en die alleen op papier bestaat: Rusland-Duitsland, in de wervelende roman *Afgunst* (1927) van Joeri Olesja (1899-1960). Het is zelfs met afstand de mooiste voetbalwedstrijd uit de wereldliteratuur, schreef Dubravka Ugrešić vorig jaar in *De vos*. Omdat dat een roman is, heb ik de schrijfster gemaïld met de vraag of zij dit meent. Het ant-

woord kwam meteen: jazeker! ‘Olesja is modernistisch, dynamisch, cinematografisch.’

Daar heeft Dubravka gelijk in. Stevige bries, kolkende tribunes, en ‘een groene glans van neerge-trapt gras over het reusachtige veld, alsof het pas gevernist was’. Het spel waait naar het Russische doel, de scheidsrechter brengt het fluitje al naar de mond, maar de keeper Wolodja ‘ving de bal niet zomaar op – hij ontrukte hem aan de curve van zijn vlucht en als iemand die de natuurwetten overtreedt, onderging hij dan ook de straf der op vergelding zinnende krachten. Hij vloog met de bal mee, draaide ermee in het rond, alsof hij eraan vastgeschroefd was.’

Zinderend en visionair. Voetbal is simpel; 22 mannen lopen 90 minuten achter een bal en op het einde winnen de Duitsers, zei Gary Lineker in 1990. En het wordt 0-1, wist Joeri Olesja al in 1927.

Vanmiddag zal Rusland wel van Saoedi-Arabië winnen. Oogstrelend voetbal hoeven we niet te verwachten. Maar daarvoor hebben we Olesja, in 1947 vertaald en na 1980 nooit meer herdrukt.

De schrijver leek een belofte maar raakte in een schrijfkrimp, greep naar de fles, en probeerde nieuwe verhalen die hij maar weer doorstreepte, meldde hij in zijn dagboek: ‘De bladzijden kwamen er

prachtig gestreept uit te zien en wekten de indruk dat de levende regels achter tralies zaten.' Hier past een zachte snik.

En dat op de openingsdag.

14 juni 2018

Legendegedrag

Als Portugal tegen Spanje aantreedt, gaat Cristiano Ronaldo (33) de aandacht trekken. Dat kan niet anders. Aan een legende is alles bijzonder, ook het gewone – omdat je daar niet meer op rekent.

In het Ronaldo-nummer van *Hard Gras* reist Jan-Cees Butter af naar het CR7-hotel op Madeira, waar Ronaldo met kerst vaak verblijft, en tekent ‘anekdotes’ op. Een receptioniste vertelt dat de voetballer ’s avonds voor haar neus stond, en vroeg om een oplader voor zijn telefoon. Aan de bedrijfsleider vroeg Ronaldo om 7.00 uur ’s ochtends of die op zijn telefoon en pasjes wilde passen. Kon hij een uurtje joggen. Geef toe, dat zijn krasse verhalen.

Dat hij gek kan doen, is minder vreemd. Hoe

vaak las ik al dat Ronaldo op het trainingscomplex Valdebebas een ijsbad placht te nemen ‘om 3.00 uur ’s nachts’. Het is een klein bad, waar hij rechtop in staat. Goed voor de spieren.

Ronaldo die scoort, is nieuws. Ronaldo die de hele wedstrijd mokkend over het veld sjokt: ook nieuws. Hij is een ster, die hooguit van een andere ster nog iets leren kan. In *Het Amsterdam van Johan Cruijff* (2018) vertelt Sytze de Boer wat er in september 2012 gebeurde bij de Febo op het Stadionplein: Cruijff kreeg de hele zaak stil doorkeurig in de rij plaats te nemen, om zijn vijf via de telefoon bestelde kalfskroketten op te halen. ‘In verbijstering liet Johan de overige bezoekers achter toen hij wegreed met de warme snacks op de bijrijdersstoel.’

Kroketten zijn gewoon. Kroketten telefonisch bestellen is gek (dat heeft Cruijff afgekeken van Lodewijk van Deyssel, die in 1939 per telefoon ‘kalfsvleesch-croquetten’ liet bestellen, voor in de pauze van een concert). In de rij gaan staan is gewoon. Een eindje gaan rijden met vijf kalfskroketten op de bijrijdersstoel is een performance.

Cruijffs volmaakte mengeling van uitmiddelpuntigheid en alledaagsheid moet Ronaldo nog bereiken. Wanneer hij komende nacht in Sotsji

om 3.00 uur met een kalfskroket in een ijsbad gaat
staan, laat hij zien dat begrepen te hebben.

15 juni 2018

Voetbaldenken

In de Amsterdamse Balie werd woensdagavond hardop nagedacht over de toekomst van het vaderlands voetbal. Uit alle discussies over spelsystemen, trainingsmethodes en scouts die op talentjes azen, maakte een vroege opmerking van de clubloze trainer Peter Bosz de meeste indruk: bij Nederland hebben we de laatste jaren niemand gehad die boven de middelmaat uit kwam, Arjen Robben uitgezonderd.

Dus de individuen beslissen of een systeem lonend is. Mijn oudste zoon Jesse was met me mee. Na tien en namen we, beiden napeinzend, afscheid op het Leidseplein. Er brandde nog geen lantaarn. Die hele avond hadden we ook zonder kunstlicht buiten kunnen voetballen.

In tijden van crisis denken we te veel, en dat verdiept de crisis, dacht ik. Thuis zocht ik naar een passage in *De Goddelijke Kanarie* (1994) van August Willemsen, over het Braziliaanse voetbal. Niemand kon in 1953 vermoeden dat de 19-jarige Mané Garrincha, toegerust met een x-been (rechts) en een o-been (links), een vermaard dribbelaar en rechtsbuiten zou worden. Hij had maar één truc, die geen truc was. ‘De essentie van een schijnbeweging is dat de speler iets suggereert te zullen doen, wat hij vervolgens niet doet.’ Maar Garrincha suggereerde dat hij buitenom zou gaan, wat hij vervolgens ook dééd.

Dat hem dit altijd lukte, tot radeloosheid van de verdedigers die zijn truc kenden en tóch het nakijken hadden, kwam doordat Garrincha ‘nergens bij nadacht’. Zijn ingevingen waren sneller dan een gedachte, schrijft Willemsen. Hij zei ook bijna nooit wat. Voor een debat in de Balie zou Garrincha niet te porren zijn geweest.

Zondagavond wint Brazilië van Zwitserland. Ik ga naar linksbuiten Neymar kijken. Volgens *Het geweldige verhaal van Neymar*, opgetekend door Michael Part, legde vader Pai in 1998 aan de 6-jarige pupil uit wat creativiteit is. ‘Improvisatie is de ziel van elke speler. Je bedenkt niet van tevoren wat je

gaat doen. Daar is geen tijd voor op het veld.'

Gelukkig waren ze in een sportcentrum, en kon Neymartje dat eerste heel lange woord, en alle die daarop volgden, meteen fabelachtig van zich af trappen.

16 juni 2018